

ЕКОЛОГІЧНА ПРАКТИКА НА ВИРОБНИЦТВІ ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ЕКОЛОГІЯ»

Барна І.М.
birine21@gmail.com

Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, Україна

The article deals with the content component and significance of ecological internship in the training of ecologists. The purpose and forms of organization of internship as an integral part of the formation of professional competence of students of the «Ecology» specialty of Ternopil V. Hnatiuk National Pedagogical University was analysed. It was established that going through ecological internship helps the formation of effective local systems for ensuring the quality of higher education at the university.

Key words: *content, ecological internship, significance, professional competence.*

Сучасне виробництво характеризується використанням всезростаючої кількості природних ресурсів. Екологічно небажаним наслідком господарської діяльності є ще й утворення великої кількості відходів виробництва, які значно трансформують процеси обміну речовини та енергії в екосистемах, тим самим ставлячи під загрозу існування людського соціуму. Природне бажання вижити штовхає людство до перегляду принципів природокористування та пошуку шляхів модернізації виробничих, технологічних процесів з метою розв'язання екологічних проблем в процесі екологізації виробництва та ефективної реалізації екологічної політики на рівні господарських об'єктів, організацій, установ.

З огляду на це, у відповідності до Наказу Міністерства освіти України «Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» складовою навчальних планів підготовки здобувачів вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» спеціальності 101 «Екологія» є екологічна практика на виробництві. Як навчальна дисципліна «Екологічна практика на виробництві» займає важливе місце у структурі навчальних дисциплін студентів-екологів і є невід'ємною складовою частиною навчального процесу, який забезпечений робочою програмою.

Змістова складова навчальної практики на виробництві обумовлена її метою, яка передбачає оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Зміст і послідовність практики визначається програмою, яка конкретизує види, форми перевірки рівня знань, умінь, навичок, яких студенти мають досягти за період проходження практики. Для ефективної організації та проведення екологічної практики на виробництві розроблено методичні рекомендації до проходження практики студентами та оформлення звітних документів.

Досягненню високої якості проведення екологічної практики на виробництві сприяє широке коло підприємств, установ та організацій, які стають базами практики. В якості баз практики на виробництві різного часу були підприємства, організації та установи, чия діяльність пов'язана з інспектуванням, контролем і обліком природоохоронної діяльності, а також підприємства, функціонування яких супроводжувалось забрудненням навколишнього середовища. Базами практики обирались лише ті підприємства, установи чи організації, які забезпечені висококваліфікованими кадрами і відповідають вимогам програми практики.

Впродовж періоду підготовки фахівців спеціальності «Екологія» чи попередньо «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування»

базами практики виступали: департамент екології та природних ресурсів Тернопільської ОДА (в минулому – державне управління охорони навколишнього природного середовища в Тернопільській області), Державна екологічна інспекція в Тернопільській області, Управління Державного агентства рибного господарства у Тернопільській області, мисливські господарства, природний заповідник «Медобори», національні природні парки «Дністровський каньйон», «Кременецькі гори», Кременецький ботанічний сад, очисні споруди та лабораторії водопостачання і водовідведення КП «Тернопільводоканал», Тернопільське обласне управління водних ресурсів, агрофірми, підприємства харчової промисловості (рис. 1).



Рис. 1. Студентки-екологи на базах практики.

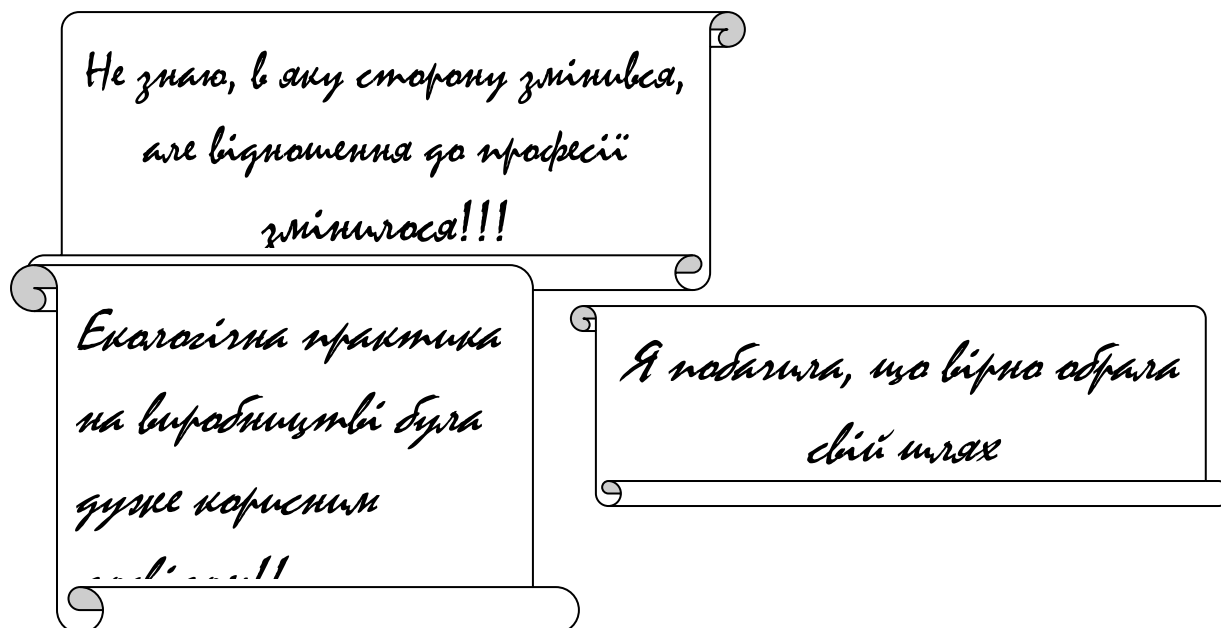
При формуванні змістового наповнення екологічної практики на виробництві та при виборі баз практики важлива роль приділяється питанням поєднання галузевого та територіального принципів у пошуку підходів до розв'язання нагальних екологічних проблем, реалізації державної екополітики.

Для студентів спеціальності «Екологія» екологічна практика на виробництві є надзвичайно цікавим і водночас вельми відповідальним досвідом, якому передують три роки навчання, накопичення фахових знань, які необхідно апробувати. Під час проходження практики студенти знайомляться «з середини» з установами-базами практики, напрямками роботи окремих підрозділів, відділів, цехів, і, що особливо важливо, взяти безпосередню участь в заходах, які проводяться природоохоронними службами, відтак, отримати перший практичний досвід. Серед досягнень варто зауважити також – апробація навичок проведення екологічного моніторингу, екологічної експертизи (в минулому), організації і проведення природоохоронних заходів, збору аналітичних даних про стан навколишнього середовища, окремих його компонентів.

Перед початком практики керівники практики забезпечують проведення всіх організаційних заходів, зокрема, інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки, надання студентам-практикантам необхідних документів (направлення, програми, індивідуальних завдань), методичних рекомендацій, повідомляють студентів про систему звітності з практики.

У повній відповідності до вимог, зазначених у Наказі Міністерства освіти України «Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Попри те, що загальною і характерною формою звітності

студента за практику є подання письмового звіту, підписаного і оціненого безпосередньо керівником від бази практики, захист звіту з практики набуває форм семінару, на якому лунають слова, які засвідчують важливість екологічної практики на виробництві як виробничої практики, де набуті знання та сформовані вміння отримують практичне застосування:



Оволодіння передбаченими програмами навчального плану спеціальності «Екологія» знаннями, вміннями й навиками в сукупності з можливістю їх апробації сприяють формуванню фаховості, а в майбутньому є запорукою формування професійної компетентності, професійного зростання. Якщо взяти до уваги, що професійна компетентність еколога за Ю. В. Рибалко, забезпечується сформованістю її складових компонентів – мотиваційного, змістового, особистісного і діяльнісного, то значення і роль екологічної практики визначається формуванням усіх з вище означених складових, а особливо – діяльнісного, який складається з професійних вмінь, оволодіння екологічними технологіями та екологічним управлінням. Завдяки своїй практичній спрямованості екологічна практика на виробництві є невід’ємною складовою забезпечення якості вищої освіти – «сукупності якостей особи з вищою освітою, що відображає її професійну компетентність, ціннісну орієнтацію, соціальну спрямованість і обумовлює здатність задовольняти як особисті духовні і матеріальні потреби, так і потреби суспільства (ЗУ «Про вищу освіту» від 17.01.2002 за № 2984-III). У підсумку проходження екологічної практики на виробництві слугує формуванню ефективних локальних систем забезпечення якості вищої освіти в університеті.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ЛАНДШАФТНО-ЕКОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ЕКОЛОГІЯ» У ТНПУ ІМ. В. ГНАТЮКА

Стецько Н.П.

Stetzko@gmail.com.

Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, Україна